

26. мај

Петар Михајловић

Швајцарска

Народно позориште Републике Српске Бања Лука
(Република Српска, Босна и Херцеговина)

Petar Mihajlović

Switzerland

The National Theatre of the Republic of Srpska Banja Luka
(Republic of Srpska, Bosnia & Herzegovina)

Режија: МИЛАН НЕШКОВИЋ
Драматургија: МАЈА ТОДОРОВИЋ
Сценографија: ДРАГАНА ПУРКОВИЋ МАЦАН
Костимографија: ИВАНА ЈОВАНОВИЋ
Ауторска музика и видео пројекција:
ПЕТАР БИЛБИЈА
Лектори: МИЛОРАД ТЕЛЕБАК, НАТАША КЕЦМАН

Director: MILAN NEŠKOVIĆ
Dramaturgy: MAJA TODOROVIĆ
Stage Design: DRAGANA PURKOVIĆ MACAN
Costumes: IVANA JOVANOVIĆ
Original music and video: PETAR BILBIJA
Dialogue Coaches: MILORAD TELEBAK,
NATAŠA KECMAN

Улоге

Cast

Мушкарац: ЖЕЉКО ЕРКИЋ
Жена: СЛАЂАНА ЗРНИЋ
Старац: ДРАГОСЛАВ МЕДОЈЕВИЋ
Младић: ДАНИЛО КЕРКЕЗ
Дјевојка: БЕЛИНДА БОЖИЧКОВИЋ
Судија: ГОРАН ЈОКИЋ
Осуђеник: ЖЕЉКО МИТРОВИЋ
Пијанац 1: БОРИС ШАВИЈА
Пијанац 2: ЗЛАТАН ВИДОВИЋ
Комшиница: МИЉКА БРЂАНИН

Man: ŽELJKO ERKIĆ
Woman: SLAĐANA ZRNIĆ
Old Man: DRAGOSLAV MEDOJEVIĆ
Young Man: DANILO KERKEZ
Girl: BELINDA BOŽIČKOVIĆ
Judge: GORAN JOKIĆ
Convict: ŽELJKO MITROVIĆ
Drunkard 1: BORIS ŠAVIJA
Drunkard 2: ZLATAN VIDOVIĆ
Neighbour: MILJKA BRĐANIN

Представа траје 1 сат и 40 минута

Duration 1 hour and 40 minutes

Писац

Кафана, суд, парк, стан, пиво, ракија, убица и самоубица и убице, судија, деда, старац, странац, сатара, глумица, отац, мајка, пресуда, таблете, затвор, џез, кутија, новчаник, превара, прељуба па развод и ретардација и политичка коректност и политичка некоректност, па коректна некоректност, карабин, поезија, школа, смрт, жена и човек, детињство, бег, лаж, крв, атентат, Чарлс Менсон и Тед Банди, Хаг и јабука и црв, хероји и слине, па пензија, гастарбајтери и неузвраћена љубав, успомене, патетика, чекић, загрљај, амнезија и кофер или торба и само не у Швајцарску... Ужасно је то кад ти мало недостаје. Нама је често фалило то мало. И сад нам фали мало, али најгоре од свега је што ће нам, док смо живи, фалити управо то мало. Срећна околност је да тога, углавном, нисмо ни свесни... да парафразирам оног Пожаревљанина: „Не треба вама други да причају да живимо лоше. Ево, може и позориште да вам каже да живимо лоше.“

Петар Михајловић

Рођен 1979. у Крагујевцу. Студирао је медицину, уписао се на трећу годину Правног факултета, а онда дипломирао драматургију на ФДУ у Београду.

За текст драме *Само не у Швајцарску* добио је награду „Слободан Селенић“, а за драму *Радничка хроника* Награду Стеријиног позорја за оригинални домаћи драмски текст.

По његовим текстовима изведено је неколико представа, радио драма и радио минијатура. Сценариста је више дугометражних играних фил-

мова у настајању и неколико популарних ТВ серија. Издао је збирку кратких прича *Серијски самоубица* и роман *Ништина*. Стално је запослен у Југословенској кинотеци.

Представа *Радничка хроника* Народног позоришта Републике Српске освојила је бројне награде и признања на домаћим и иностраним гостовањима и фестивалима.

Редитељ

– Све више схватам да се позориште не гледа. Оно се доживљава. Ако се гледа, онда се гледа сузама и смехом – ако волите такво позориште, дођите обавезно.

Овако је за *Глас Српске* почео причу редитељ из Београда Милан Нешковић о комаду *Швајцарска*.

– Ово је својеврсна емотивна вртешка у којој се смењују хумор и мука. Некад се и не смењују. Ту су заједно све време. Свако ко је одрастао на овим просторима, тачно зна о чему говорим, а да нисам ништа рекао. Е, то је позориште и то је ова представа. Савремена, проблемски језиво актуелна, сурова и смешна, али и много боли на тренутке. Не плашим се за публику. Напротив. Навикли смо на много горе. Због тога ми је јако жао – нагласио је редитељ.

Суштина његових режија и редитељског стила, наставља причу Нешковић, увијек су и свуда, отклон, помјереност и ишчашеност саме реалности која нас окружује. Комад *Швајцарска* дао му је доста простора за ту врсту игре, а самим тим и глумцима.

– Ово је комад о пет линија приче које се сублимишу у једну исту причу коју причамо сами себи, свесно или несвесно сваки дан, и ако нешто не урадимо поводом те приче, и наша ће је деца причати, као што је ми причамо на исти начин као и наши родитељи. Ту лежи ваша трагичка кривица, драги мама и тата. Оставили сте нам свет гори него што су га ваши родитељи оставили вама. Ми не желимо да направимо исту грешку. Ово је представа о тим људима, али опет, и Мирко је у *Маратонцима* толико силно бежао од усуда породице да је на крају постао гори од свих својих предака. Та менталитетска црта нам је изгледа урежана у ДНК – истиче редитељ који је прошлог мјесеца имао успјешну премијеру у Сомбору, гдје је оживио комад *Маестро*, посвећен једном од најпознатијих сомборских сликара Милану Коњовићу. Ослушкивањем живота позоришта у себи и себе у позоришту дошао је до закључка да је театар у региону одавно изгубио улогу да утиче на било шта, па и само на себе.

– Добра представа данас је ексцес. Погледајте имена аутора по позориштима и фестивалима у целом региону. Смењују се исти људи. Неко би рекао, кад ће да сјашу ови? А истина је да је то најбоље што имамо. Морамо да прекинемо да кривимо учитељицу зато што смо добили јединицу из математике, на пример. Ми морамо да се променимо како бисмо променама утицали на позориште да се промени, не бисмо ли у будућности, можда, некада, надам се, имали позориште које може да мења ствари – каже редитељ и додаје да не треба одустајати, већ константно опомињати себе позориштем, како нам се ствари, пре свега из историје, никад више не би поновиле.

Нешковић је, како каже, још као клинац редитељ желио да ради комад у Народног позоришту РС. Његова фасцинација послје осам година још је већа када је видио у ком смјеру се ансамбл развијао.

– Жао ми је што у представи имамо простора само за десет ликова будући да постоје глумци који нису у овој подели, а са којима јако желим да сарађујем, но једна од жеља ми се испунила, надам се на обострано задовољство. Још од првог директног сусрета са ансамблом на пробама представе моје колегинице са класе Снежане Тришић, која је имала ту срећу да одмах по дипломирању режира у овој кући, желио сам да сарађујем са њима. Фасцинирала ме је потентност ансамбла која се ретко среће ван београдских институционалних позоришта. Осам година касније, сада као млад редитељ, као што ви рекосте, схватам да се ништа није променило у међувремену – рекао је Нешковић.

Разговор водила Александра Маџар (*Глас Српске*, 29. 4. 2017)

Милан Нешковић

Рођен је 1985. у Ваљеву. Завршио је позоришну режију на Факултету драмских уметности Београд, у класи професора Николе Јевтића и Алисе Стојановић. Његове представе учествовале су на фестивалима у региону и иностранству и освојиле педесет и више награда. На 62. Стеријином позорју (2017) у Такмичарској селекцији учествовао је са две режије: *Маестро* (Народно позориште Сомбор) и *Ружа, увела* (Позориште „Бора Станковић“ Врање).

Добитник је бијеналне награде „Љубомир Муци Драшкић“ (2015), која се додељује најбољем редитељу у београдским позориштима по оцени колега глумаца, што овом признању даје посебан значај.

Поред позоришта, бави се и педагошким радом. Најмлађи је предавач глуме на Академији уметности у Београду. Ово му је прва режија у Народног позоришту Републике Српске.

Драматуршка белешка

Драма *Швајцарска* је занимљива на неколико нивоа као „задатак“ за драматурга. Писац драме, Петар Михајловић, једном приликом рекао ми је да је драма настала тако што је пратио књигу Слободана Селенића *Драмски ђрвци XX века*, поигравајући се различитим правцима. Сви ти правци имају своје специфичности и врло је занимљиво при читању откривати која сцена „припада“ ком правцу. Али у тој занимљивости лежи и својеврстан изазов – за разлику од драме која је писана реч на папиру, представа мора да има јединствен стил. Друга занимљивост су сама прича и структура – читајући полако откривамо како су јунаци ове драме међусобно повезани и како су њихови животи испреплетени. Оно што би могло да се изведе као заједнички именилац и што даје јединство овој драми, управо су судбине и животне приче јунака. За све њих могли бисмо да кажемо да „пате“ од истих проблема: отуђење и изгубљеност или неснађеност у свету који их окружује. Сви су „заглављени“ у својим животима и делује као да је тај живот нешто што их је снашло, а не нешто што су свесно бирали и градили. Они се батргају, свако на свој начин да дају смисао тим својим судбинама, али то их углавном води у погрешне изборе и још више их запетљава у мрежу свакодневице.

Назив драме *Швајцарска* сугерише идеју да је тамо, негде, неки свет у ком је живот бољи и лепши. То отвара можда најважније питање које ова драма поставља: Да ли је за срећу важно где смо, или ко смо и с ким смо? Ово питање данас је веома актуелно, поготово на нашим

просторима: да ли отићи у тај „бољи“ свет? Да ли је он заиста бољи и у ком смислу? Сведоци смо времена у ком се често говори о „одливу мозга“ и у ком млади све чешће имају циљ да што пре побегну одавде. Неки то и ураде, неки изнова и изнова траже оправдање или разлог да остану, ма колико их околности демантовале, неки су свесни да немају куда да оду или не знају како то да ураде, а неки су просто пронашли срећу ту где јесу, док су неки пак схватили да је срећа нешто што зависи од нас самих и да „кофер проблема“ неминовно носимо са собом. Простор и време свакако су битне одреднице које утичу на нас и наше животе, те је одатле потекла идеја да музика и видео-материјали, који се пројектују у представи, стварају додатан слој значења и да на одређени начин „боје“ оно што видимо у сцени. Музика припада неком другом прошлом времену, које, као што и Швајцарска делује јунацима као „лепши свет“, нама данас може да делује као неко лепше време. Она ствара утисак неке срећне и лагодне атмосфере, и сама за себе прича причу у којој су љубав и емоције веома важне, а јунаци ове драме су на те емоције прилично заборавили. С друге стране, документарни видео-материјал на неки начин је слика и прилика света у којем живимо и ми и јунаци ове драме. Они су као прозор у свет и шта се дешава изван та „четири зида“ у која су се ови ликови увукли и из којих никако да се помакну. Та одредница „четири зида“ односно кутије представља још један важан „лајтмотив“ ове представе. Плашећи се света који нас окружује, својих емоција и показивања тих емоција,

често се сами затварамо у своје „кутије“ или пакујемо своје емоције и страхове у њих покушавајући да их тако лакше носимо кроз живот. Живот у тој кутији свакако делује сигурније, осећамо се заштићеније... Али да ли нам то стварно олакшава живот или нам само олакшава да преживимо живот? Не постоји тачан и нетачан одговор ни на једно од ових питања, нити позориште треба да даје одговоре, већ управо да поставља питања и наведе нас да се преиспитујемо. Чини ми се и надам се да ова представа управо то и чини.

Маја Тодоровић

Из медија

Рађену по тексту аутора Петра Михајловића (првобитни назив *Само не у Швајцарску*), режисер Милан Нешковић доноси бањалучкој публици представу која говори о савременом менталитету и која уједно представља његов први ангажман у НП РС.

Креативно сценско рјешење, употпуњено мултимедијалним садржајем, доноси пет паралелних прича, које се напослијетку стапају у једну. Кроз дјетињство, брак, развод, некоректност, нетолеранцију, заосталост, породицу, затвор, кафану, стан, кутију итд. аутор води публику до питања „докле ће нам фалити то мало за срећу?“.

Назив *Швајцарска* претпоставља идеју да негдје постоји свијет у ком је све боље и љепше. Идеал Швајцарске, појам најуређенијег система, савршене хармоније, уљудне цивилизације, свега онога што ми нисмо, отвара проблематику преиспитивања сопствених идеала.

Доминантни утисак који прати представу јесте њен универзализам, изражен кроз наш менталитет, почетак нашег краја.

Сандра Ђурлић (*etrafika*, 18. 5. 2017)

Назив представе *Швајцарска* на балканским просторима алудира на утопију која подразумева лагодан живот, успјех, мир и богатство. Идеја да снагом жеље можемо постати Швајцарска, изразито је проблематична и апсурдна. Управо тај апсурд један је од ресурса које експлоатише ова представа.

Ликови у представи су деперсонализовани, не чујемо њихова имена и представљају типичне ликове мушкарца, жене, старца, дјевојке, судије... Текст Петра Михајловића садржи 18 сцена које су релативно кратке. Да би, услед недостатка ритма, избјегао замор код публике, редитељ Милан Нешковић одлучио се за сценско рјешење које омогућава да паралелно пратимо развој односа између ликова унутар различитих сцена.

(*PTPC*, 18. 5. 2017)

Writer

Petar Mihajlović

Born in 1979 in Kragujevac, Petar Mihajlović studied medicine, enrolled in the third year of the Faculty of Law, and then graduated in Dramaturgy from the FDA in Belgrade.

He has won the "Slobodan Selenić" award for the dramatic text *Samo ne u Švajcarsku (Just not to Switzerland)*, and the Sterija Award for the best original national dramatic text for the drama *Radnička hronika (Labourers' Chronicle)*. Several plays, radio dramas and radio miniatures have been produced based on his texts. He has been credited with screenplays for a number of full-length feature films currently in production and several popular television series. Mihajlović has published a short story collection *Serijski samoubica (A Serial Suicide)*, and the novel *Ništa (Nothing)*. He works full time for the Jugoslovenska kinoteka – The Yugoslav Cinema Archive.

The production *Radnička hronika* by the National Theatre of the Republic of Srpska has won a number of awards and recognitions at national and international guest performances and festivals.

Director

Milan Nešković

Born in 1985 in Valjevo, Milan Nešković graduated in Theatre Direction from the Faculty of Dramatic Arts in Belgrade, in class of Professors Nikola Jevtić and Alisa Stojanović. His plays have taken part in festivals in the region and abroad, winning more than fifty awards. His work has been presented at the 62nd Sterijino pozorje (2017) in the Competition Selection with two plays: *Maestro* (National Theatre Sombor) and *Ruža, uvela (Rose, Withered)*, Theatre "Bora Stanković" Vranje.

He has won the biennial award "Ljubomir Muci Draškić" (2015), given to the best director in the theatres of Belgrade by fellow actors, which holds special significance.

Besides theatre work, he is active as a pedagogue. Nešković is the youngest lecturer of Acting at the Academy of Arts in Belgrade. This is his first directing project for the National Theatre of the Republic of Srpska.

Dramaturgical note

The drama *Switzerland* is interesting on several levels as a dramaturgical "task". The author of the drama, Petar Mihajlović, once told me that he was following the book *Dramski pravci XX veka (The 20th Century Dramatic Movements)* by Slobodan Selenić, playing with different movement and, thus, the drama was created. All of these movements have their own distinctive features, and revealing which scene "belongs" to which movement while reading is very exciting. However, the source of this excitement is a source of a challenge as well – contrary to a drama as a text on paper, a performance needs to have a general style. Another inter-

esting feature lies in the very plot and its structure – as we read we gradually discover how this drama's protagonists are mutually connected and their lives intertwined. The common denominator enveloping the drama into a whole is the protagonists' destinies and life stories. They could be said to be "suffering" from the same kinds of problems: alienation and feeling of being lost and unable to cope with the world around them. They are all "stuck" in their lives and it seems that life is something that has befallen them, not something they have conscientiously chosen and built. They struggle, each in their own way, to infuse their lives with some sense, but this typically leads them into making wrong choices and getting more entangled into the cobweb of everyday life.

The name of the drama *Switzerland* is suggestive of the idea that somewhere out there lies a world where life is nicer and better. This raises perhaps the most important question this drama poses: Is it relevant for happiness where we are, or who we are and who with? This issue is very current today, especially in our parts: should we move out and seek fortune in that "better" world? Is it really better and how? We live in the time when "brain drain" is widely discussed, and when more and more young people are planning to escape from here as soon as possible. Some do it, some look for excuses or reasons to stay again and again, no matter how much the circumstances contradict them, some are aware that they have no place to go to or do not know how to do it, while some have simply found their happiness where they are, and some have realised that happiness is something that depends on ourselves and that we "carry the bag of our problems" with us. Space and time are definitely important determinants that affect us and our lives, and this notion inspired the idea that music and video materials projected in the show create an additional layer of meaning, which somehow paint the scenes in distinctive "colours". The music recalls some past times, which, similarly to Switzerland seeming to the heroes as "a better world," can seem as better times to us today. It creates an impression of a happy and comfortable environment, and, as such, tells a story in which love and emotions are very important, while the heroes of this drama have somehow set them aside. On the other hand, the documentary video material is a kind of a mirror of the world that we and the heroes of this drama live in. These images are like a window on the world and events happening behind the "four walls" these characters have retired into, which they are unable to leave. These "four walls" or a box is yet another important "leitmotif" of this play. Being afraid of the world that surrounds us, of our emotions and of showing them, we often lock ourselves into our "boxes", or pack our emotions and fears into them, in an attempt to make them easier for carrying around. Life in that box certainly seems safer, we feel more protected ... But does it really make life easier for us or it just makes it easier to survive life? There are no right and wrong answers to any of these questions, and the theatre is not supposed to give answers, but to ask questions and urge us to re-examine our lives. It seems to me and I hope that this is exactly what this performance does.

Maја Todorović